

Підсумовуючи пройдений за шість років шлях України у статусі незалежної держави, в першу чергу слід віднести до наших здобутків те, що Україна, незважаючи на всі негаразди і складнощі, зовнішній тиск, який, то посилюючись, то послаблюючись, не припинявся, проіснувала всі ці роки. З третьої спроби у нашій невимовно складній і трагічній історії все ж таки вдалося розбудувати власну державу. Мрія, яка протягом віків надихала на творчість, працю і визвольну боротьбу мільйони наших попередників, стала реальністю. І хоч би як там було, а сьогодні знову варто повторити, що Україна як незалежна держава отримала офіційне визнання на міжнародному рівні. Встановлено дипломатичні відносини більш як із стама країнами, а в укладених угодах засвідчена готовність всіляко сприяти розбудові української держави лідерами провідних країн світу.

Україна прийнята до складу найбільш авторитетних міжнародних організацій, вона отримує фінансову та економічну допомогу відповідних міжнародних фінансових установ. Всі наші сусіди, з якими ми маємо спільні кордони, офіційно визнали цілісність і недоторканість кордонів України, заявили про свою готовність підтримувати добросусідські стосунки з молодого суверенною державою. Навіть Росія, міждержавні стосунки з якою традиційно завжди були дуже складні, у нещодавно підписаній двосторонній угоді принаймні формально відмовилась від територіальних претензій до України, погодилась на взаємовигідне партнерське співробітництво з нашою країною, яке виключає будь-які форми силового тиску і втручання у внутрішні справи.

Щодо внутрішнього життя, то тут також є певні позитивні зміни. Повільно, неоднаково на Сході й на Заході, але зростає національна самосвідомість. Все більше наших дітей не просто вважають, а й відчують українську мову і, відповідно, культуру своєю рідною. Вже майже зламани психологічні стереотипи, за якими, наприклад, дорослій людині було ніяково заговорити з незнайомцем на вулиці великого міста українською мовою.

Мені можуть закинути, що недоречно говорити про якісь психологічні тонкощі і дрібниці на фоні страшного економічного спаду, реального безладдя, панування мафіозних кланів, корупції і злочинності. Що дуже мізерними видаються здобутки в утвердженні української мови як дер-

жавної на фоні справжнього геноциду українського народу, цілком співставного з періодом найстрашніших репресій (упродовж 1991-1996 років через перевищення рівня смертності щодо народжуваності населення України скоротилося на 1276 тис. чоловік).

Все це правда, правда не просто гірка, а страшна. Правда, яка полягає в тому, що із втратою реальної економічної незалежності ми поступово перетворюємось одночасно на колонію і Сходу, і Заходу (а ця небезпека завжди була страшним геополітичним приреченням України), і політична незалежність стає формальною. Адже не може мати реальної політичної незалежності країна, яка покриває дефіцит держбюджету за рахунок кредитів, не вирішила проблеми енергетичної незалежності і лівову частку стратегічного мінімуму товарів найпершого вжитку імпортує.

Але погоджуючися з усім цим, я хотів би підкреслити що все ж таки причини наших негараздів знаходяться в духовному чиннику, в самосвідомості, яка на противагу положенням "істмату" становить основу буття нації. Наша соціально-економічна катастрофа зумовлена, у першу чергу, саме тим, що український народ, незалежно від суто етнічної ідентичності окремих представників, зусиллями державопоневолювальниць за сотні років багато в чому втратив свою духовно-національну ідентичність (а духовно-національна або націоналістична ідентичність далеко не те ж саме, що просто національність або етнічне походження). Велика його частина перетворилася на "пролетаріат", який "не має власної вітчизни", на населення, котре проживає на певній території. Причому переломити процес втрати національної свідомості поки що не вдалося. На жаль, навіть розмовляючи українською мовою і навіть декларуючи свою "українськість" можна залишатися духовним яничаром, айтматівським "манкуртом" стосовно своєї батьківщини. І саме тому духовно-інформаційна експансія, експансія масової ерзакультури, яка поширюється і зі Сходу, і з Заходу, є вкрай небезпечною для існування самостійності і державності.

Ми все ще не набули остаточної незалежності у головному — досі не побудували суспільно-економічний лад, який би принципово відрізнявся від попереднього радянського.

Так, зовнішні атрибути демократії ми маємо: відносно вільні вибори, поділ влад, Конституцію. Але сьогодні як ніколи є актуальним

попередження видатного представника української національної ідеї Вячеслава Липинського про те, що комунізм здатний мімікрувати, перероджуватись у псевдодемократію, демократію “золотих мішків”, “спекулянтів”, “анонімного капіталу”, яка лише зовні є його протилежністю, а насправді виступає логічним продовженням розпаду жорсткої самодеспотичної структури, у хаос анархічної неструктурованості, владу натовпу безликих космополітичних “феллахів”, які приходять на зміну шовіністичним більшовицьким “кочовикам”.

Мислитель з великою провидською силою передбачав, що комунізм спочатку трансформується лише у подобу демократії — своєрідну, за його словами “плутократію”, — в період якої “все буде у нас дограбоване, переспекульоване і донищене”. Але він все ж таки вірить, що потім під впливом конструктивної визвольної національної ідеї “ми скинемо з себе всі ознаки демократичної зарази: боягузтво, хамство, жадність, спекулянтство, політичний анархізм, злобу, брехливість, інтриганство, бажання політичної помсти, кар’єризм, гадюче лукавство і зрадництво, запобігання перед сильним і перед юрбою...”, — і, — “народ наш, по природі здоровий, добрий і сильний, кине́ться зі стихійною силою будувати наново громадянський лад, наново творити з безладного хаосу організовані ієрархічні форми життя”.

Вперше за майже 300 останніх років історична доля нам посміхнулася: попри відчайдушну боротьбу справжніх патріотів у самій країні та за її межами, в діяспорі, потужний імпульс стимулювання народу до створення власної держави все ж таки прийшов, головним чином, іззовні як наслідок об’єктивних процесів руйнування радянської імперської структури. Але він прийшов у той момент, коли український народ вже був страшенно виснажений нескінченними геноцидами у своїй історії, синонімом якої є слово “руїна”, стомлений і дезорієнтований десятиліттями ідеологічної брехні, яка, помінявши свій знак на протилежний, по суті, до кінця не припинилася і сьогодні. Український народ все ще не став народом або нацією у повному розумінні цього слова.

В нього ще не з’явилася достатня внутрішня “національність” — духовно-вольова енергія до власного державотворення і непримиренного супротиву всім внутрішнім і зовнішнім силам, які цьому державотворенню заважають. Ось чому високі російські чиновники відразу після підпи-

сання двосторонньої угоди з Україною вже починають розводитись про її невідгідність для Росії і неможливість виконання, а міжнародні західні фінансові організації подекуди у своїх вимогах до виконання умов “ринкових реформ” нав’язують нам плани розбудови радше власних держав, аніж нашої.

Проте попри всі негаразди ми маємо шанси на цей раз остаточно добитися реальної політичної та економічної незалежності. По-перше, в Росії відбувається неухильна, небачена в історії цієї країни децентралізація влади і становлення регіональних еліт. Саме ці еліти, переконавши всіх виборців голосувати проти централізаторів-комуністів, забезпечили у кінцевому підсумку перемогу Єльцину на останніх президентських виборах, а тепер їх представники у верхній палаті російського парламенту надають їй у порівнянні з нижчою палатою все більшої реальної ваги.

По-друге, мало в історії людства знайдеться народів, котрі, попри неперервну пряму агресію одночасно декількох країн, поневолення, геноцид і асиміляторську політику відразу декількох імперій (Російської, Польської, Австро-Угорської, Німецької), все ж зберегли свою мову, культуру, національну самосвідомість і гідність.

Отож, не даймо себе переконати в тому, що ми українці завжди були ледачі, пасивні, жадні, нещирі, пихаті, словом, нездатні на подвиг в ім’я власного народу. Одне слово — анархісти (читай “бандити”), абсолютно нездатні побудувати власну державу (цікаво, що при цьому нам нерідко приписувалися властивості, які через певну історичну ситуацію якраз стали рисами менталітету деяких наших сусідів).

Насправді вся наша історія — це історія безмежної самовідданості, самопожертви та волі до розбудови власної держави. Ріки крові, пролиті за незалежність, спростовують брехню наших ворогів.

Перестаньмо бути лише населенням на власній землі, станьмо нарешті народом!

Бо навіть нечисленний народ, який відчув себе народом, і навіть пережив у минулому повну депортацію, непереможний. Про це зокрема свідчить недавній приклад становлення незалежності республіки Ічкерія (Чечні).

Незалежність не отримують у дарунок раз і назавжди, духовну, політичну, економічну незалежність потрібно виборювати і відстоювати повсякденно!

Головний редактор